

STRATA OBČIANSTVA

KONTEXT

Vo všeobecnosti platí, že národné vlády majú právo rozhodovať o procesoch vedúcich k získaniu či strate občianstva svojej krajiny. Avšak v členských štátoch Európskej únie (EÚ) je táto situácia komplikovaná skutočnosťou, že každý občan každého členského štátu je zároveň držiteľom občianstva EÚ.

Bolo to práve toto špecifikum, ktoré pánu Rottmannovi¹ umožnilo predniesť svoj prípad Súdnemu dvoru Európskej únie, keď mu hrozilo, že by mohol prísť o svoje nemecké občianstvo.

PRÍPAD

Pán Rottmann sa narodil v Rakúsku ako rakúsky občan. V roku 1995 sa presťahoval do Mníchova v Nemecku po tom, čo príslušné úrady v Rakúsku začali vyšetrowanie jeho osoby pre podozrenia z podvodu. O dva roky neskôr naňho vydali zatykač.

Neskôr toho istého roka požiadal pán Rottmann o nemecké občianstvo, ktoré mu v roku 1999 aj udelili. Počas procesu vybavovania žiadosti pán Rottmann zatajil skutočnosť, že na jeho osobu bol vydaný zatykač. Podľa rakúskeho právneho poriadku rakúsky štátny príslušník automaticky stráca rakúske občianstvo v momente, keď získa občianstvo inej krajiny. Pán Rottmann sa stal nemeckým občanom a z toho dôvodu stratil svoje rakúske občianstvo.

Príslušné úrady spolkovej krajiny Bavorsko, kde sa pán Rottmann usadil, boli následne informované rakúskymi orgánmi o trestnom konaní vedenom proti pánu Rottmannovi. Na základe toho, že túto skutočnosť bol zatajil počas procesu vybavovania svojej žiadosti o občianstvo, nemecké úrady jeho občianstvo zrušili a pán Rottmann sa stal osobou bez štátnej príslušnosti, čo znamenalo, že viac nebol občanom žiadnej krajiny.

Vtedy sa pán Rottmann proti tomuto rozhodnutiu odvolal na Bavorský správny súd, ktorý sa v roku 2005 stotožnil s rozhodnutím vládnych úradov. Pán Rottmann sa následne odvolal na Nemecký spolkový správny súd, ktorý prípad postúpil na Súdny dvor Európskej únie.

¹ ec.europa.eu/dgs/legal_service/arrets/08c135_en.pdf

PROCES

Nemecký súd požiadal Súdny dvor Európskej únie o odpoveď na dve základné otázky:

1. Jestvuje niečo, čo by akokoľvek obmedzovalo právomoc členských štátov EÚ rozhodovať o nadobúdaní a odoberaní národného občianstva vo svetle skutočnosti, že strata občianstva členského štátu EÚ by zároveň znamenala stratu občianstva EÚ? A v prípade, že áno:
2. Mali by sa členské štáty EÚ čiastočne, dočasne alebo úplne zdržať rozhodnutí o odobratí občianstva, ak by tieto zároveň mali viesť k strate občianstva EÚ?

ROZHODNUTIE

V marci 2010 Súdny dvor Európskej únie vo veci rozhodol nasledujúcim spôsobom²:

- Právomoc členských štátov EÚ rozhodnúť o odobratí občianstva jednotlivcom, ktorí ho získali vďaka podvodu alebo zamlčaniu dôležitých informácií, nie je v rozpore s právom EÚ, ani keby takéto rozhodnutie malo ovplyvniť ich občianstvo EÚ.
- Avšak odobratie občianstva členského štátu, ktoré vedie k stavu bez štátnej príslušnosti, už spadá do pôsobnosti práva EÚ, keďže príslušná osoba zároveň stráca občianstvo EÚ.
- Z tohto dôvodu právo EÚ vyžaduje, že v prípadoch, keď by sa občan EÚ mal stať osobou bez štátnej príslušnosti v dôsledku straty občianstva členského štátu, môžu národné vlády takéto rozhodnutie prijať iba vtedy, ak je to vo verejnom záujme a ak toto rozhodnutie spĺňa zásadu primeranosti.
- Pri rozhodovaní o tom, či je primerané zbaviť osobu občianstva, musia príslušné úrady členského štátu zohľadniť prípadné následky rozhodnutia na stratu práv, ktoré EÚ garantuje príslušnej osobe ako aj jej rodinným príslušníkom, závažnosť priestupku, čas uplynulý medzi naturalizáciou a odobratím občianstva ako aj to, či má príslušná osoba možnosť opätovne získať svoje pôvodné občianstvo.
- Prípado sa následne vrátil pred Nemecký spolkový správny súd, ktorý mal rozhodnúť, či rozhodnutie o odobratí občianstva spĺňa zásadu primeranosti a verejného záujmu. Úplné znenie jeho rozsudku možno nájsť tu³.

POSÚDENIE

Tento rozsudok ukazuje, že Súdny dvor Európskej únie je stále viac ochotný zasahovať aj do oblastí, ktoré sa v minulosti považovali za výlučnú pôsobnosť národných štátov – v tomto prípade do rozhodovania o tom, komu má alebo nemá byť udelené či odobraté občianstvo. Avšak rozhodnutie súčasne zdôrazňuje hranice, za ktoré Súdny dvor Európskej únie nie je ochotný ísť –

² eudo-citizenship.eu/docs/Rottmann_case.pdf

³ curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=75336&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=395939

v tomto prípade tým, že ponecháva konečné rozhodnutie o odobratí občianstva na posúdenie vnútroštátnych úradov, ak toto spĺňa zásadu primeranosti a verejného záujmu.

Rozsudok zároveň ukazuje, že občianstvo EÚ je viac než len rečníckym obratom. Ako skonštatoval Súdny dvor Európskej únie, občianstvo zahŕňa určité práva a tieto práva musia byť zohľadnené pred vynesením rozhodnutia o odobratí občianstva na národnej úrovni.